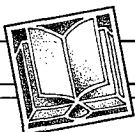

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

MEDITATIE

De ondergang is onvermijdelijk

"Maar de HEERE zeide tot mij: Al stond Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, zo zou toch Mijn ziel tot dit volk niet wezen; drijf ze weg van Mijn aangezicht, en laat ze uitgaan".

Jeremia 15 : 1.

Koning Manasse heeft het volk van Juda meegesleurd in de ongerechtigheid. Hij deed dat kwaad was in de ogen des Heeren en het volk volgde hem. Zij deden nog erger dan de heidenen. De Heere sprak wel tot Manasse en tot zijn volk, maar zij merkten daar niet op (2 Kronieken 33 : 10). Onder de regering van de godvrezende koning Josia wordt het slechts voor een tijdje anders, maar daarna gaat het nog sneller bergafwaarts.

De profeet Jeremia, heeft zoals we kunnen lezen in hoofdstuk 14, uit de mond des Heeren gehoord dat de Heere de zonden van het volk zal bezoeken met droogte en hongersnood. Jeremia, die zich één weet met het volk, heeft het voor Gods aangezicht uitgeschreeuwd: "Hoewel onze ongerechtigheden tegen ons getuigen, o HEERE, doe het om Uws Naams wil; want onze afkeringen zijn menigvuldig, wij hebben tegen U gezondigd" (14 : 7). De HEERE heeft hem geantwoord: "Zij hebben zo liefgehad te zwerven, zij hebben hun voeten niet bedwongen; daarom heeft de HEERE geen welgevallen aan hen, nu zal Hij hunner ongerechtigheden gedenken, en hun zonden bezoeken" (10). Het vonnis staat vast en het zal worden uitgevoerd. De profeten kunnen wel zeggen dat er geen oorlog zal komen en dat er geen hongersnood zal zijn, maar deze profeten zijn niet door Mij

gezonden, zegt de Heere. Zij profeteren vals in Mijn Naam.

Nog geeft Jeremia het niet op, ondanks dat de HEERE had gezegd: Bid niet voor dit volk. Jeremia is zo begaan met het volk, dat hij opnieuw de HEERE aanloopt als een waterstroom: "Hebt Gij dan Juda ganselijk verworpen?" "HEERE, wij kennen onze goddeloosheid en onzer vaderen ongerechtigheid, want wij hebben tegen U gezondigd". De maat van de zonde is echter vol. De Heere wijst de afspraak van Jeremia voor het volk af. Zelfs al zouden Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht staan, zo zou Ik Mij toch niet laten verbidden. De zonden van het volk zijn zo gruwelijk, dat er geen helen aan is. Mozes trad als de middelaar van het Oude Verbond tussen de Heere, Die vreselijk vertoerd is omdat het volk rond het gouden kalf heeft gedanst, en tussen het volk. De Heere heeft Zich van hem laten verbidden. De Heere heeft de zonde gestraft en het volk op de voorbede van Mozes niet verdelgd. In 1 Samuël 7 lezen we dat Samuël riep tot de HEERE voor Israël; en dat de HEERE hem verhoorde. Maar nu is de zonde van het volk zo verschrikkelijk en zo hemeltergend dat er geen genezen aan is. Nu geldt de voorbede van Gods knechten niet meer, zelfs niet van Mozes en Samuël. Jeremia krijgt zelfs de opdracht om hen, die het nog aandur-

ven om met hun vasten en gebed, hun brandoffer en hun spijsoffer voor Gods aangezicht te komen, uit te drijven. Laat ze maar wederkeren naar de plaats waar ze behoren. De ondergang van het volk is onvermijdelijk. Vreselijk is het oordeel van droogte en hongersnood. De HEERE is het berouw hebben moe geworden (15 : 6). Het volk zal in de handen van de vijanden worden overgegeven. Het is niet meer mogelijk door het gebed van een rechtvaardige de ban, die tengevolge van de zware en vele zonden op het volk rust, te breken.

Zo was het ten tijde van Jeremia. De HEERE heeft Zijn oordelen over het volk van Juda voltrokken.

Hoe is het nu in ons land? Moet de Heere het ook niet van ons land zeggen, dat wij zo liefgehad hebben om van de Heere af te zwerven, en onze voeten niet hebben bedwongen om kwaad te doen? Zijn heilige inzettingen worden met voeten getreden. Het huwelijk, als een heilige inzetting door God Zelf ingesteld, heeft niet alleen veel van zijn specifieke, op Gods Woord gegronde, aspecten verloren in onze gesecculariseerde samenleving, maar dreigt te verworden tot een instituut, waarbinnen de mens zijn zogenaamde vrijheid op seksueel gebied kan uitleven. Terwijl de huwelijksverbintenis tussen één man en één vrouw de op liefde en trouw gebaseerde bed-

INHOUD

	pag.
Meditatie:	
De onergang is onvermijdelijk	1
Bijbelstudies: Drieërlei reactie op Paulus' prediking (1)	2
"t Was een goede zaak..."	3
Van overzee:	
Roepstemmen van nabij	5
Een zieldoordringend waarom	6
Boekennieuws	7
Kerknieuws	7
Berichten	8
Predikbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es,
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Abonnementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk
aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor
abonnementsgelden: 64327.

Alle advertenties aan:

Administratie van de Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker,
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs
bij vooruitbetaling:

voor Nederland: f 24,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:

Amerika \$ 56,—, Canada \$ 68,—.

Zeepost:

Amerika \$ 49,—, Canada \$ 59,—.

Advertenties f 1,10 per mm.

Familieberichten f 0,85 per mm.

Deze prijzen zijn excl. 17,5% btw.

Advertenties dienen uiterlijk
donderdagmorgen in bezit van de
administratie te zijn.

Faxberichten vrijdag voor 12 uur.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en van de ter recensie
aangeboden boeken.

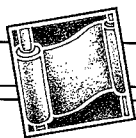
ding is waarin de meest intieme gemeenschap tussen man en vrouw gestalte krijgt, om de ongebondenheid van de mens, ook op seksueel gebied, te bedwingen. Gods heilige dag wordt aan alle kanten aangevallen. De rustdag wordt meer en meer een dag van recreatie en vermaak of een gewone werkdag. Wetgeving en beleidsvoornemens op het gebied van abortus en euthanasie miskennen dat het leven een gave van God is en dat onze tijden in Zijn hand zijn. Het is niet aan de mens om daarin naar eigen goeddunken in te grijpen. Criminaliteit, vooral ook onder de jeugd, neemt hand over hand toe. Waarden en normen worden steeds meer losgelaten. Er lijkt maar één norm over te blijven en dat is de mens zelf met zijn lusten en begeerten.

En hoe is het in de kerk? De prediking van vrije genade, waarin de mens op het diepst wordt vernederd en God op het hoogst verheerlijkt, roept meer en meer vijandschap op. Zonder dat daar tuchtmaatregelen op volgen, kan men op vele kansels straffeloos prediken dat de opstanding van Christus geen werkelijkheid, maar fictie is. Wanneer volksvertegenwoordigers in de volksvertegenwoordiging oproepen om weer te keren tot Gods gezegende inzettingen, worden ze in veel gevallen wat meewarig bejegend. Zijn de tijden nabij dat de Heere ook van ons land zal zeggen: "Al stond Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, zo zou toch Mijn ziel tot dit volk niet wezen;

drijf ze weg van Mijn aangezicht; en laat ze uitgaan"? Laten we toch niet in gelatenheid toezien en meegesleurd worden in het moderne denken. Het heeft ons al meer aangetast dan we zelf weten. Maar laten we in verootmoediging en schuldbelijdenis met Jeremia belijden: "HEERE! Wij kennen onze goddeloosheid en onzer vaders ongerechtigheid, want wij hebben tegen U gezondigd". Nee, de Heere is aan ons niets verplicht, maar zou Hij op het gebed geen wonderen kunnen doen? Laten we de troon van Zijn genade aanlopen als een waterstroom, voordat de Heere het gebed afsnijdt en we niet zullen weten waar we heen zullen gaan en de verdervende machten ons zullen meeslepen naar de eeuwige ondergang. Ja, zegt u wellicht, maar ik lees toch ook van het herstel van Israël; van de belofte dat de Heere het volk weer terug zal brengen? Dat is waar. God zorgt voor Zijn eigen werk en Zijn uitverkorenen zullen behouden worden. Het woord dat de Heere tot Jeremia richt is voor het volk van Juda echter werkelijkheid geworden. De ballingschap is gekomen. Velen van het volk zijn omgekomen. De Heere waarschuwt ons nog, dat we tot Hem zullen wederkeren voordat het voor altijd te laat is, persoonlijk, maar ook maatschappelijk. Zult u, zal jij, als Gods oordelen komen uw/jouw ziel als een buit mogen uitdragen?

H.I.Ambacht,

ds. W. Silfhout.

BIJBELSTUDIES

Drieërlei reactie op Paulus' prediking in Athene

Hand. 17 : 32-34

(1)

Reactie op de prediking

Paulus heeft op de Areopagus het Evangelie gepredikt. Temidden van epicureïsche en stoïsche wijsgeren en het college van rechters, dat daar zetelde. We zagen reeds in het voorgaande, dat Paulus' preek eigenlijk uit drie punten bestond:

1. De grootheid Gods.
2. De adeldom van de mens.
3. De eis der bekering en het komende oordeel.

Wat was nu de reactie op die prediking? Want een preek laat altijd wat na. U kunt nooit zeggen, dat u de kerk uitkwam, zoals u er inkwam. Dat is onmogelijk, want het Woord doet altijd wat. Is het niet ten voordeel, dan ten oordeel. Is het geen reuke des levens ten leven, dan ten dode. Heeft het Woord u niet tot bekering geleid, dan is uw verantwoordelijkheid en uw schuld weer groter geworden, want u hebt het weer gehoord. Straks als die

grote dag komt, waar Paulus van sprak, dan zal de Heere vragen, wat u gedaan hebt met Zijn Woord.

Spot

Hier op de Areopagus was sprake van drieërlei reactie. De eerste reactie was spot. "Als zij nu van de opstanding der doden hoorden, spotten sommigen daarmede; en sommigen zeiden: Wij zullen u wederom hiervan horen" (vers 32). Er waren er dus, die hebben gespot met de prediking van Paulus. Wijze, geleerde Grieken waren het. Zij konden een *opstanding der doden* niet serieus nemen. Dat had Epicurus hun wel anders geleerd. Laten we van dit leven genieten, want met de dood is alles afgelopen, zo was hun stelregel. Laten we eten en drinken en vrolijk zijn, want morgen sterven wij. Vandaar hun spot met de opstanding der doden.

De opstanding der doden

Ook in onze tijd zijn er miljoenen, die spotten met de opstanding der doden. De hoogontwikkelde, vertechniseerde mens van onze tijd wil daar niet meer in geloven. Wat moeten we nu in onze tijd met de opstanding der doden? De mens richt zich op het hiernamaals ten koste van het hiernamaals. Een leven na dit leven? Wie kan daar met zekerheid iets over zeggen? Een opstanding van dode lichamen? Dat hoort in de wereld van fabeltjes en sprookjes thuis. Arme mens! Want er is een opstanding der doden. Gods Woord leert het ons duidelijk. Tweeduizend jaar geleden sprak Jezus: "Uw Woord is de waarheid". Dat blijft van kracht. Paulus heeft het gepredikt op de Areopagus: "Daarom dat Hij een dag gesteld heeft, op welke Hij de aardbodem rechtvaardiglijk zal oordelen, door een Man, Die Hij daartoe geordineerd heeft, verzekering daarvan doende aan allen, dewijl Hij Hem uit de doden opgewekt heeft" (vers 31). Op die grote dag van het oordeel zullen ook de doden worden opgewekt. Dat zal wat zijn, al die dode lichamen, verteerd in hun graven, verdronken op de zeeën, verpulverd in crematoria, al die dode lichamen zullen opstaan. Dan mag de wereld spotten, dan mag de wijsheid van deze wereld het belachelijk achten, maar God zal het doen! Zou voor die grote God iets te wonderlijk zijn? Dan zal de *scheiding* vallen. In Christus zal het zijn een opstanding tot eeuwige zaligheid om met ziel en lichaam eeuwig God groot te maken.

Maar buiten Christus zal het zijn een opstanding tot een eeuwig afgrijzen om met ziel en lichaam te verkeren in de eeuwige pijn. Waar zult u dan zijn? Het gaat op een eeuwigheid aan. Zoek toch nergens rust dan alleen in Christus.

Spot met Christus

Ze hebben daar op de Areopagus gespot met de opstanding der doden, in het bijzonder met de *opstanding van Christus*. Want daar sprak Paulus immers over, toen hij zei: "dewijl Hij Hem uit de doden heeft opgewekt". Ze hebben dus gespot met Christus. Dat gebeurt in onze tijd ook op grote schaal. Denk bijvoorbeeld aan die godslasterlijke film, waarin Jezus wordt voorgesteld als een zondaar, vooral ook in seksueel opzicht. Toch is het niets nieuws wat deze film biedt. Tweeduizend jaar geleden hebben ze ook al spottend gezegd, dat Hij een vriend was van tollenaars en zondaren. En nu zijn we allen geschokt als we van een dergelijke film horen of lezen, maar dat Christus in ons vaderland elke dag duizenden malen gelasterd wordt, liggen we daar wel eens wakker van? Zijn we daar inmiddels al aan gewend geraakt? Ik ga nog een stap verder: u bent wellicht geschokt als u van een dergelijke godslasterlijke film hoort, maar dat u altijd de nodigheden en roepstemmen van Christus naast u hebt neergelegd, heeft u dat nooit eens geschokt? Dat u Hem nooit als Borg en Zaligmaker nodig hebt gekregen, heeft u dat nooit eens aangegrepen? Christus wordt door de wereld bespot, maar hoevelen in de kerk achten Zijn bloed onrein? Neem het toch ter harte: "Hoeveel te zwaarder straf, meent gij, zal hij waardig geacht worden, die de Zoon van God vertreden heeft, en het bloed des testaments onrein geacht heeft" (Hebr. 10 : 29). Dat alles neemt echter niet weg, dat we ook zouden moeten wenen over de

verschrikkelijke wijze, waarop Jezus in onze samenleving wordt bespot en gelasterd.

Op de Areopagus heeft men ten diepste gespot met Christus, want spotten met Zijn opstanding is uiteindelijk niet anders dan spotten met Jezus Zelf. Hoort u misschien bij die spotters? De spotter heeft voor het werk van God alleen maar een lach en een grap over. Doen jullie dat wel eens, jongens en meisjes? Het werk van God belachelijk maken? Spotten met Gods kinderen en Gods knechten? Doe dat niet. Het is zo gevaarlijk! Daarmee zet je je eigen zaligheid op het spel. En denk erom, dat de Heere het tegenover alle spot opneemt voor Zijn eigen werk.

Als spotter verloren gaan

Spotten dat is het werk van God, het werk van Christus, belachelijk maken. Maar denk niet, dat de spotter echt gelukkig is in het lachen. In het diepste van het hart is er de stem van het geweten, dat het toch waar zou kunnen zijn. Spot is vaak een middel om die stem van binnen tot zwijgen te brengen. Die spotters zijn in de regel niet zo rustig van binnen. Daarom zijn ze in de regel het meest benauwd in tijden van nood. Van een van de grootste spotters onder de Romeinse keizers is bekend, dat hij bij een hevige onweersbui over de grond kroop van angst. Met spot probeert de mens de stem van het geweten tot zwijgen te brengen en de stem van God te ontlopen. Dwaze mens, u kunt God niet ontlopen. Al zou u hier heel uw leven spotten, het gaat naar de grote dag van het oordeel, die Paulus op de Areopagus predikte. Ontzettend dan als spotter verloren te gaan. Dan zal Christus lachen in uw verderf en spotten als uw vreze komt (Spr. 1 : 26).

(Wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. v. Eckeveld.

't Was een goede zaak...'

't Was een goede zaak die ik ondernam; dat wist ik en daarvan was ik ten volle verzekerd. Doch een zaak, beter in zijn einde als in zijn begin; en ook dat lag zo van 't begin aan op mijn gemoed...'

Deze woorden zijn in november 1690

neergeschreven in Groningen door dominee Abraham Trommius. Wie Trommius zegt, denkt aan zijn concordantie. Ik wil in dit artikel eens een paar regels wijden aan dit boek en aan de schrijver ervan. Wat is dat eigenlijk, een concordantie? Voor sommi-

gen van onze lezers zal het stellen van deze vraag geheel overbodig zijn. Onze predikanten bijvoorbeeld slaan elke week toch wel een keer hun concordantie op. 'Even in Trommius kijken' is een bekende uitdrukking onder hen. Maar andere lezers zullen misschien het woord concordantie nog eens goed moeten bekijken - en dan zegt het hun nog niets. Daarom eerst even een toelichting op het woord. Een concordantie is een register van alle in de Bijbel voorkomende woorden, met opgave van de plaats waar zij staan. Ik citeerde nu maar even voor het gemak de *Christelijke Encyclopedie*. Een andere vraag is: waarom hebben wij zoiets als een concordantie nodig? Hébben wij zo'n boek eigenlijk wel nodig? Ik heb eens een oprecht kind des Heeren gesproken die mij meedeelde tegen het gebruik van een concordantie te zijn. Hij meende dat dit het spreken van God tot de ziel in de weg zou staan. De Heere zou Zijn kinderen immers van tijd tot tijd bij woorden uit de Schrift bepalen, zonder dat zij weten waar die woorden in de Bijbel staan en soms zelfs zonder dat zij weten óf die woorden wel in de Bijbel staan. Het was hem soms een wonder geweest, zo zei hij me, dat God hem zulke teksten liet vinden in de Schrift, vaak zonder dat hij er naar zoeken moest. De man meende dat het gebruik van een concordantie zulke dingen zou wegnemen uit het genadeleven: 'Je zoekt een tekst nu toch gewoon in zo'n boek op?'

Hier is echter sprake van een misverstand. Een concordantie is een hulpmiddel. Het opzoeken van een bepaalde tekst in zo'n naslagwerk kan natuurlijk nooit het spreken van God door Zijn Woord en Geest tot het hart van Zijn kinderen vervangen. De Heere spreekt op zulk een wijze niet elke dag tot de Zijnen, althans, dat is niet Zijn gewone wijze van doen. Maar áls de Heere spreekt - en men moet dat krachtige spreken naar het hart van Jeruzalem niet verwarren met het opkomen in onze gedachten van allerlei bijbelteksten, hetgeen tientallen malen op een dag kan gebeuren - dan kunnen wij er zeker van zijn dat de woorden die in onze ziel zonken, wél in de Bijbel staan. En dan ook letterlijk zó, zoals zij ons voorkwamen, en niet anders. De Heere kent toch Zijn eigen Woord? Maar dan zie ik niet in, waarom het minder

'geestelijk' zou zijn, zulk een tekst vervolgens in een concordantie op te zoeken dan die al bladerend te vinden. We moesten daar maar wat nuchter in zijn. Doorgaans gebruikt men echter een concordantie om andere redenen. Het is vooral een *studiewerk*. Een predikant bereidt een preek voor over een tekst en wil graag weten waar een bepaald woord uit de tekst nog meer in de Schrift voorkomt. Dat kan de preek aanmerkelijk verrijken, want op deze wijze wordt Schrift met Schrift vergeleken. Onze oude schrijvers (Hellenbroek!) waren daar meesters in. Dat geeft aan hun preken een grote schriftuurlijke diepgang en kracht. Of - een ander voorbeeld - iemand wil weten waar en hoeveel maal het woord *wereid* in de Bijbel voorkomt. Eén blik in de concordantie geeft het antwoord. De meest bekende concordantie onder ons is ongetwijfeld die van Trommius, met wiens woorden ik dit artikel begon.

Abraham Trommius (1633-1719), geboren in Groningen als de zoon van Jan Trom en Magdalena Martersteck en ook gestorven in deze stad, waar hij ook jarenlang predikant is geweest, heeft van zijn concordantie bijna zijn levenswerk gemaakt. Hij deed een kleine twintig jaar (1672-1691) over het verzorgen van een grote, driedelige concordantie op de Nederlandse Statenvertaling. Het eerste deel verscheen in 1672 (het rampjaar) en behandelt alleen het Nieuwe Testament. De beide volgende delen, over het Oude Testament, verschenen respectievelijk in 1685 en 1691. Weinig mensen weten dat Trommius tegen het einde van zijn leven ook een goede, tweedelige concordantie heeft verzorgd op de Griekse vertaling van het Oude Testament, de Septuaginta. Het is niet verwonderlijk dat de Groningse Hogeschool hem een jaar voor zijn sterven een eredoctoraat heeft verleend. Trommius heeft in zijn leven veel gereisd: aanvankelijk voor zijn gezondheid, maar later ook uit studiezin en belangstelling voor het leven aan de verschillende universiteiten in Europa. Zo is hij te gast geweest in Heidelberg, Basel, Genève, Londen, Oxford en Cambridge!

Wat zijn levenswerk, de concordantie op de Statenbijbel betreft: Trommius schrijft in een *Voor-reden* dat zijn schoonvader (een zekere dominee Johannes Martinus) reeds aan dit werk

was begonnen, maar dat God Zijn 'oude dienaar in het midden van zijn ijver en ijverige bezigheid van voor mijn ogen heeft weggerukt, en daardoor de ganse last van dit zware werk in mijn jongere jaren op mijn schouderen alleen gelegd heeft'. Trommius schrijft verder dat God hem een 'arbeidzaam en lijdzaam hart' heeft geschonken, om onder de last van het werk niet te bezwijken. Nu, wie er even bij stil staat wat het tot stand brengen van een boek als de *Nederlandse Concordantie van de Bijbel* moet hebben betekend, in een tijd zonder elektrisch licht, zonder de technische gemakken en hulpmiddelen van onze tijd, zonder computerprogramma's ook(!), waardoor men in onze tijd in een onderdeel van een seconde op kan zoeken waarvoor men vroeger uren nodig had - die zal grif toestemmen dat men voor het schrijven van een werk als dit een arbeidzaam en lijdzaam hart nodig heeft. Maar het trof mij, wat Trommius aan zijn verzuchting toevoegt: hij heeft het werk gewillig en met vermaak gedaan, omdat de Heere hem altijd deed gedenken dat het *Zijn Woord was*, waarin hij tot dienst van Gods kerk en kinderen bezig was.

Trommius' levenswerk heeft vele, vele herdrukken gekend. Het aanvankelijk driedelige werk werd later tot één deel samengevoegd en aanmerkelijk vereenvoudigd en ingekort. Daardoor is het weliswaar handzamer geworden, maar dit inkorten heeft ook een nadeel. Was het in de oude Trommius zo, dat men bij elke vermelde tekst kon nagaan welk Hebreeuws of Grieks woord in de oorspronkelijke tekst staat, in de latere uitgaven kan dat niet meer. Een voorbeeld: bij het woord *dicht* vermeldt de eerste editie - wat het Hebreeuws betreft - vijf woorden die in onze taal met 'dicht' zijn weergegeven. In latere edities zijn die Hebreeuwse woorden nog wel vermeld, maar allemaal bij elkaar bóven het register van teksten. Is dat erg? Meestal niet. Soms echter doet zich een probleem voor. Eenzelfde *Nederlands* woord kan namelijk de vertaling zijn van verschillende Hebreeuwse of Griekse woorden, zoals bij het bovengenoemde *dicht*. Dat maakt daar niet zoveel uit. Maar het maakt wél uit in bijvoorbeeld Johannes 21 : 15-17, het bekende gesprek van Christus met Simon Petrus bij het kolenvuur aan de Zee van Tiberias. Dit schriftgedeelte is

niet goed te begrijpen als men niet weet dat de Heere daar twee verschillende woorden voor *liefhebben* gebruikt, die een andere betekenisnuance hebben. De 'nieuwe' Trommius laat dat niet meer zien: de beide Griekse werkwoorden *agapan* en *filein* worden boven de lijst met teksten vermeld en verder niet. Om te kunnen nagaan wáár precies een Hebreeuws of Grieks woord in de Bijbel wordt gebruikt, heeft men dus een Hebreeuwse of Griekse concordantie nodig - en die zijn er gelukkig ook wel. Maar voor de gemiddelde bijbellezer zijn dit soort dingen van weinig belang: hij kan zich met een heden-daagse uitgave van Trommius uitstekend behelpen. In 1992 verscheen bij Kok-Voorhoeve te Kampen een bijzondere jubileum-editie: de *vijfentwintigste druk!* En wat mij betreft, kan nog steeds geen enkel computerprogramma met concordantie op tegen het bladeren in dit voorname en kloeke boek.

Zijn er nu ook nog *gevaren* verbonden aan het gebruik van een concordantie op de Bijbel? Trommius zelf meende

van wel. Hij noemt er twee, die hij 'schadelijke klippen' noemt. De eerste klip is dat het gebruik van zijn boek de lezer tot traagheid en luiheid zou kunnen brengen, doordat men niet 'recht en naar behoren mediteert' over de teksten die men vindt! De tweede klip acht Trommius het misbruik van zijn boek om ketterijen en dwalingen te verdedigen. Dat zou hij heel erg vinden. Deze dingen tekenen de teerheid van de man die dit prachtige hulpmiddel bij het onderzoek van Gods Woord tot stand heeft mogen brengen. Van harte kan ik de lezer het bezit, maar vooral ook het *gebruik* van 'Trommius' aanbevelen. Telkens en telkens weer kom ik bij het doorbladeren van dit werk onder de indruk van het doorzettingsvermogen van deze Groninger dominee uit de zeventiende eeuw. We mogen werkelijk zijn woorden wel beamen waar we dit artikel mee begonnen zijn: "t Was een goede zaak die ik ondernam; dat wist ik, en daarvan was ik ten volle verzekerd..."

Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken.

VAN OVERZEE

Roepstemmen van nabij

Elke dag staan de kranten er vol van: roof, overvallen en moord zijn bijna dagelijks nieuws voor velen. En je raakt eraan gewend. We leven in een in toenemende mate onveilige wereld. Geen wonder overigens als je, zoals zovelen, vanaf je vroege kinderjaren grootgebracht bent met een dagelijks televisie 'dieet' van geweld en misdaad. In wat voor een vreemde wereld leven we toch eigenlijk? Velen klagen over de golf van geweld die over onze samenleving gaat, maar tegelijkertijd wordt een stortvloed van geweld en misdaad in de huiskamers vrije toegang gegeven. De vrijheid van meningsuiting en expressie mag immers niets in de weg worden gelegd. De mondige mens van deze eeuw gedooft geen bevoogding van zijn zogenaamde vrijheden en geen beperkend gezag.

Geweld en misdaad: *roepstemmen* die ons spreken van naderende ondergang

van een samenleving die daardoor geregeerd worden. *Roepstemmen* echter die vaak toch nog zo onwezenlijk zijn en ver van ons vandaan lijken te komen. Zo is het immers in de wereld, waar we dan wel in leven, maar die toch buiten ons is. Nu, dat is wel te hopen, al vrees ik dat we die wereld met zijn genotzucht, materialisme en individualisme niet zo ver van ons vandaan hebben te zoeken.

Soms komen die *roepstemmen* echter van meer *nabij*. Roepstemmen zijn bijvoorbeeld ook een sterfgeval of ernstige ziekte in de familiekring of onder goede vrienden. Het maakt dan toch wel een verschil of je bij het graf staat van een geliefde vader of moeder zit, of van een gemeentelid.

Roepstemmen zijn dan zo dichtbij. Het is niet meer wat onwezenlijk veraf, maar de pijn van persoonlijk verlies, van een stuk van je leven wordt smertelijk ervaren.

Vorige week vrijdagmorgen kregen we een ontstellend bericht uit de gemeente van Kalamazoo.

Broeder Vergunst had net bericht ontvangen van een moord op drie mensen, van wie twee uit zijn gemeente. Oud waren ze beiden, 93 en 91 jaar, maar toch zag hij ze iedere zondag nog in de kerk. Donderdagavond echter waren ze gevonden, in hun eigen huis, samen met een dochter die er even op bezoek was geweest, doodgeslagen met een honkbalknuppel, door een of meer tot nu onbekende daders. Daar lagen ze, op gewelddadige wijze om het leven gebracht.

U zult wel begrijpen wat een consternatie dat in onze zuster gemeente, maar ook in Grand Rapids, veroorzaakte. Geweld en onveiligheid komen dan zo dichtbij en *roepstemmen van nabij* spreken dan wel luider tot ons.

Roepstemmen, die ons spreken van de noodzaak van een veilige schuilplaats, waarin we geborgen moeten zijn.

Gelukkig dat er zelfs voor doodslagers zo'n schuilplaats is. De profeet spreekt ervan in Jesaja 32 : 2: "*En die man zal zijn als een verberging tegen de wind, en een schuilplaats tegen de vloed, als waterbekken in een dorre plaats, als de schaduw van een zware rotssteen in een dorstig land*".

Wat een wonder dat er een Vrijstad is, Christus Jezus, waarin voortgedreven, achtervolgd door de bloedwreker, veiligheid, ja, ontkoming, mogen vinden. Buiten Hem, die ware Vrijstad, is er geen leven, maar een eeuwig zielsverderf, maar in Hem is er vrede door recht, op grond van Zijn dierbaar bloed en volkomen offer.

Hoe plotseling kunnen we ons voor zulke onmogelijke taken geplaatst zien. Woensdagmorgen moet broeder Vergunst de begrafenis leiden van het bejaarde echtpaar. De dochter behoorde niet tot de gemeente en wordt diezelfde middag begraven. *Een roepstem van nabij*, ook voor onze gemeente hier, waar zovelen familie hebben in Kalamazoo, of er zelf zijn opgegroeid.

Tussen de middag- en avonddienst kwam er weer een andere *roepstem van nabij*. We kregen bericht dat het oudste lid van onze gemeente, 95 jaar oud, was overleden. Zo stonden we daar nog een ogenblik, voor de avonddienst, bij haar bed, met haar kinderen rondom haar. Ook zij is gegaan de

weg van alle vlees. En niemand kon er met haar gaan. Alleen moest ook zij verschijnen voor de Rechter van hemel en aarde, voor Wie ook wij eens staan zullen.

Een grote plaats had ze in haar gezin. Vele jaren was ze weduwe geweest. De laatste twee jaar werd haar vroeger zo sterke lichaam afgebroken. En zo is er ook hier, op woensdag weer een begrafenis. Gelukkig mag er hoop zijn, dat ze geen vreemdeling was van het leven der genade. "En de bedelaar stierf" mag ook op haar van toepassing geacht worden. Ze zal hier gemist worden, ook in de gemeente, en ook onder Gods volk, waarmee ze altijd zo hartelijk meeleeft.

Gemist ook door haar zoon, onze broeder Bazén, nog maar zo kort terug uit Bolivia. Ze overleed op de dag dat hij de doop bediende aan een van zijn kleinkinderen in St. Catharines.

Zo is het leven hier: het ene geslacht gaat en het andere komt.

Niets kan hier haar stand behouden. Ook ónze levensboom zal eens vallen en dan is het óf naar het noorden, óf naar het zuiden. Wat een onderscheid. Eeuwige nacht en rampzaligheid, eeuwig de toorn Gods op ons, of eeuwige blijdschap, vrede en gemeenschap. "En aldaar zal geen nacht zijn." Dat is de toekomst voor een volk dat hier waard geworden is verwezen te worden naar de buitenste duisternis, en dat onder Gods rechtvaardig oordeel heeft mogen buigen.

Voor zulken zal het waar zijn: "En geen vervloeking zal er meer tegen iemand zijn".

Roepstemmen van nabij. Al die vier begrafenis op woensdag hier in Michigan. "Zoekt de HEERE terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nabij is."

Roepstemmen van nabij, zo luid en doordringend, maar... daarom nog niet hartverbrékend.

Dát doet alleen de liefde Gods, want díe alleen brengt de zondaar, als een moordenaar, in het stof, z'n vonnis aanvaardend en God rechtvaardigend, zoals die ene moordenaar aan het kruis van Golgotha mocht doen. Ként u die plaats in uw leven?

Wonder van vrije ontferming. Dáár gaan ook de poorten van het paradijs open, voor moordenaars, omdat Christus, de heilige, rechtvaardige Knecht des Vaders met de misdadigers gerekend is geweest en Hij "veler zonden gedragen heeft".

Christus werd voor doodslagers buiten het Paradijs geplaatst, in de duisternis van Godsverlating, in de nacht van Gods toorn, onder Gods heilig recht.

De poorten gaan open en "door deze zal ik binnentreden en loven 's HEEREN majesteit".

Wat een thuiskomen zal dát zijn voor die vreemdelingen. Voor een ellendig en arm volk, Die op Zijn Naam betrouwen mochten.

Een hartelijke groet uit Michigan,
ds. C. Vogelaar.

Een zieldoordringend waarom

In 1 Korinthe 6 : 7b lezen we: 'Waarom lijdt gij niet liever ongelijk? Waarom lijdt gij niet liever schade?' In de gemeente van Korinthe waren vele misstanden, die Paulus in deze eerste brief bespreekt. Het was er heel gewoon dat gemeenteleden elkaar in allerlei twistzaken die gingen om ondergeschikte dingen tegenkwamen in een rechtszaak bij de wereldlijke rechter. Er was heel weinig verdraagzaamheid onder elkaar. De gemeenteleden voelden zich snel tekort gedaan door een ander. Het staan op zijn recht en eigen gelijk vierde in de gemeente hoogtij. Wat bij de heidenen, de wereld, heel gewoon was, was het ook in de gemeente. Als men zich door een broeder benadeeld voelde, stapte men al heel snel naar de rechter om zijn gelijk te halen. Tegen deze misstand schrijft Paulus in 1 Korinthe 6. Paulus bedoelt niet te zeggen dat een christen nooit naar de rechter mag stappen. Wat Paulus verbiedt is het te rade gaan bij een overheid die vreemd is aan de Godsopenbaring. Paulus wil dat men niet voor de rechter uitvecht wat men onder en met elkaar moet uitspreken. En als men er met elkaar niet uitkomt, dan moet men er een mede-lid van de gemeente als scheidsrechter bij halen. Maar Paulus gaat nog verder in vers 7. De grondzonde van de Korinthiërs is dat ze twistzaken hebben! En dat ten diepste over dingen, die in het licht van de eeuwigheid nauwelijks naam mogen hebben. Hij zegt in vers 7a: 'Zo is er dan nu ganselijk gebrek onder u, dat gij met elkander twistzaken hebt.' Paulus wil daarmee zeggen dat wat er gebeurt in de gemeente eigenlijk helemaal niet mag voorkomen. Wat ontbreekt namelijk de Korinthiërs? Dat is de *ootmoed* en de vergevingsgezindheid onder elkaar. De zonde van de hoogmoed tiert welig op de akker van de gemeente. En nu gaat

Paulus aan de Korinthiërs de waaromvraag stellen in vers 7b. Hij wijst ze een uitnemender weg! Zoals we al zeiden, Paulus bedoelt hier niet dat een christen onder geen enkele omstandigheid mag procederen voor een aardse rechter. Nee, de apostel geeft hier geen regel voor het maatschappelijk leven. Hij wil wel een regel stellen voor het leven van de gemeente onderling. Door de waaromvraag ontdekt Paulus hen aan hun verkeerde gezindheid. Hij wijst de weg van de minste te mogen zijn. Wat wordt dat in de praktijk van het gemeentelven vaak weinig gevonden! Als ik onheus word behandeld, als mij onrecht wordt aangedaan, wat wakkert dat het vuur van de twist en tweedracht vaak aan. Mijn gelijk tegenover dat van mijn broeder. Wat komt dan openbaar wat er in ons aller hart leeft, de hoogmoed. En als dan twee partijen tegenover elkaar staan, dan is het zo gauw: hete hoofden en koude harten. En als geen van tweeën toegeeft, dan woekert de twist voort. Soms worden er hele families door verscheurd en leven mensen hun leven lang in onmin met elkaar, terwijl ze wel onder hetzelfde Woord opgaan. Zo kunnen er in de gemeente al wat onoplosbare problemen liggen, waar ook een predikant of kerkenraadslid geen oplossing in kan brengen. Wat kan er soms een tijd en energie verloren gaan in het proberen bij elkaar te brengen van strijdende partijen. En als je als buitenstaander onder ogen ziet waar het eigenlijk om gaat, dan gaat het vaak om kleinigheden. Kleinigheden die voor betrokkenen tot bergen zijn geworden. Waarom komt het niet tot een oplossing? Omdat beide partijen op de ander zitten te wachten, want die ander heeft het toch verkeerd gedaan! Zo kunnen zaken zich voortslepen, zonder opgelost te worden. En dat is tot

schade van de gemeente en vooral van de voortgang van het Woord Gods in de gemeente.

Met de waaromvraag die Paulus hier stelt, wijst hij een weg die heel gemakkelijk en tegelijk zo vaak onmogelijk is. En dat is de weg van de minste te willen zijn. Om de zaak de zaak te laten en te buigen omdat de goede verhoudingen me meer waard zijn dan de zaak waar ik over twist. Waarom lijdt gij niet liever? Paulus wijst hier de gemeente op de gezindheid van Christus. Wat heeft Hij een onrecht verdragen! En als nu het Woord Gods kracht doet in het leven, dan begeren we diezelfde vergevensgezindheid te mogen uitleven. Dan strijden we niet voor ons recht, koste wat kost. Nee dan is het onze eer om kleine beledigingen en onrechtvaardigheden te verdragen en dan zijn we niet twistgierig. Dan is de vrede van onze eigen ziel en rust in de omgeving ons meer waard dan de overwinning in zulke gevallen en dan het staan op ons eigen recht. Wat zou het er in het kerkelijke leven

anders uitzien als deze vermaning van Paulus meer ter harte werd genomen. Ligt hier niet één van de oorzaken dat er zo weinig uitgaat van de christelijke gemeente in deze ondergaande wereld? Geven we de buitenwacht met onze opstelling niet vaak een argument in handen om de kerk voorbij te gaan? Paulus wil met deze zielsdoordringende waaromvraag ons oproepen om in de dingen van alle dag toch de Naam en de zaak des Heeren niet uit het oog te verliezen. Hij wil ertoe oproepen om ons niet te laten meeslepen om van ons geld, ons goed en onze naam de hoofdzaak te maken in ons leven. Als leeft en betracht mag worden dat mijn zaken maar bijzaak zijn maar de zaak des Heeren de hoofdzaak is, dan lijdt ik liever schade opdat om mijntwil de Naam des Heeren niet wordt gelasterd en opdat ik voor een ander geen aanstoot en ergernis zal zijn.

Beekbergen,

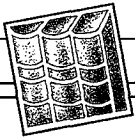
ds. A. Schreuder.

Versteeg, was ten tijde van de vervulling van mijn militaire dienstplicht ouderling van de Oud Gereformeerde Gemeente te Harderwijk, waar ik toen ter kerk pleegde te gaan. Te weinig weet ik van hen om tot een goede beoordeling van het boek te komen. Te weinig sta ik er misschien ook vanaf om dat in alle eerlijkheid te doen. Misschien is dat ook wel de reden waarom ik me bij het lezen van het boek afvroeg: Is met het geschrevene wel alles gezegd? Niet dat ik twijfel aan het waarheidsgehalte van wat Vogelaar heeft geschreven, maar komt toch niet onbedoeld de mens teveel in het middelpunt te staan? Ik zeg maar eerlijk welk gevoel mij bij het lezen bekwam. Betekent dat dat ik het boek niet zou willen aanbevelen om te lezen hoe de Heere ook in verleden tijden Zijn werk wilde verheerlijken in zondaarsharten en hoe Hij zondige mensen wilde gebruiken in Zijn dienst? Geenszins, maar ik wil er wel een waarschuwing bij geven. Denk er toch aan dat zij die beschreven worden ook mensen waren/zijn. Mensen, die alleen uit genade zalig konden worden. Dat zouden zowel zij, die reeds overleden zijn, als de nog levenden, mij van ganser harte nazeggen, denk ik.

Den Hertog heeft het geheel zeer goed en degelijk uitgevoerd. Het boek leest goed en is verluchtigd met veel foto's.

Hendrik Ido Ambacht,

ds. W. Silfhout.

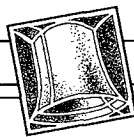

BOEKENNIEUWS

L. Vogelaar, Tot opzieners gesteld, deel 2. Uitg. Den Hertog Houten, 242 blz. Prijs f 36,90.

Opnieuw heeft L. Vogelaar van een aantal (oud-)ouderlingen uit diverse kerkverbanden de hoofdlijnen van hun levensgeschiedenis te boek gesteld. Een aantal van hen is overleden, terwijl er ook nog in leven zijn. De ouderlingen van wie hun levensgeschiedenis in dit boek werd vastgelegd zijn: wijlen A. Bac te Moerkapelle (Geref. Gem.), wijlen ir. C.N. van Dis te Zeist/Rotterdam/Ermelo (Chr. Geref.), C. de Knecht te Rotterdam/Nieuwerkerk (Geref. Gem.), wijlen L. Nieuwenhuyzen in Canada (Neth. Ref. Congr.), wijlen G.J. van de Pol te Veenendaal (Geref. Gem.), L.W. van der Sluijs te Oude Tonge/Sliedrecht (Geref. Gem./Chr. Geref.), wijlen L. Staat te IJsselmonde/Mijdrecht (Geref. Gem.) en M. Versteeg te Harderwijk/Elst (Ned. Herv./Oud Geref.). Persoonlijk ken ik slechts een enkeling van hen. Elke predikant van de Gereformeerde Gemeenten kent natuurlijk wijlen ouderling Staat uit

Mijdrecht. Vele studenten hebben in Mijdrecht voor het eerst de kansel beklommen. Staat kon je zo vaderlijk begeleiden. De laatste in het rijtje,

KERKNIEUWS

Beroepen:

te Capelle aan den IJssel-Middelwatering en te Kampen: ds. C. Sonneveld te Veenendaal;
te De Valk-Wekerom: ds. C. van Krimpen te Urk;
te Houten: ds. J.S. van der Net te Apeldoorn;
te Leerdam: ds. C.A. van Dieren te Stolwijk;
te Krabbendijke en te Rotterdam-IJsselmonde: ds. M. Karens te Werken-dam;
te Meliskerke: ds. A.J. Gunst te Benthuizen;
te Scheveningen: ds. G.J. van Aalst te Ridderkerk;

te Terwolde-de Vecht: ds. A. Bac te Bodegraven.

SLUITING

KERKGEBOUW

'S-GRAVENHAGE-ZUID

In verband met de samenvoeging van de gemeenten 's-Gravenhage-Centrum en Zuid zal het kerkgebouw van Zuid worden gesloten. De laatste dienst, waarin de consulent ds. J.B. Zippro hoopt voor te gaan, zal D.V. worden gehouden op vrijdag 29 september om 19.30 uur.

Oud-leden en andere belangstellenden, die deze dienst willen bijwonen, worden hierbij uitgenodigd.

ERDENKING 75-JARIG BESTAAN GEREFORMEERDE GEMEENTE ZOETERMEER

Vrijdag 16 juni 2000 was het 75 jaar geleden dat de Gereformeerde Gemeente van Zoetermeer werd geïnstitueerd. Woensdag 21 juni werd dit feit met de gemeente en belangstellenden herdacht. Het was een herdenking die gemarkeerd werd door drie periodes in drie verschillende kerkgebouwen: periode "Dorp", "Piet Heinplein" en "Vredekerk".

De avond werd geopend door de scriba met het laten zingen van Psalm 48 : 4, het lezen van Psalm 48 en gebed. Kort werd stilgestaan bij het tiende vers van deze Psalm: "O God, wij gedenken Uw weldadigheid in het midden van Uw tempel". Het gaat in deze Psalm niet alleen over hoe het aardse Jeruzalem werd gespaard en verlost. Het aardse Jeruzalem was ook een type van de kerk van alle tijden en plaatsen. Zo is deze Psalm van toepassing op ons herdenken. De Psalm heeft ook een opdracht! Vers veertien zegt: "Opdat gij het aan het navolgende geslacht vertelt!" In het tijdelijke en ook in het stoffelijke heeft de Heere alles welgemaakt. Het was soms boven bidden en denken. De Heere deed het zaad van Zijn woord vrucht dragen. Psalm 48 sluit met: "Want deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe!"

Ds. J. Karens spreekt over de periode "Dorp" met als thema "Uit de schat, nieuwe en oude dingen". "Staande op mijn geboortegrond vermenigvuldigen mijn gedachten", aldus ds. Karens. Hij vertelt dat hij nog zeer jong was toen vader Karens met een aantal personen leedsdiensten begon te houden in zijn huis. Al spoedig ontstond het verlangen naar een geordend kerkelijk leven. Op 16 juni 1925 werd de gemeente geïnstitueerd. De gemeente groeide gestaag, niet alleen in de breedte, maar ook in de diepte. Dominee vertelt dat ook het wonder van zijn wedergeboorte hier plaats had. Later mocht hij dienen als diaken en ouderling tot God hem riep in Zijn wijngaard. De Heere beoogt een God te zijn van de geslachten! "Verborgene, met diep ontzag te melden... stellen wij het nageslacht voor ogen."

Hierna memoreert ds. H. Paul de periode "Piet Heinplein". In 1956 kwam zijn gezin naar Zoetermeer. "Het jaar 1960 werd voor mij een onvergetelijk jaar", aldus ds. Paul. "Het was het jaar van het welbehagen des Heeren." In 1962 nam de beroepbaar gestelde ds. Vogelaar het beroep van de gemeente van Zoetermeer aan. Ds. Paul werd toen tot ouderling gekozen. Ds. Vogelaar heeft de gemeente maar twee jaar mogen dienen. Ds. Paul vertelt dat hij later voorzitter van de kerkenraad werd. In 1968 werd besloten tot het bouwen van een zaal. Hijzelf mocht de ruimte in gebruik nemen. Hij legde zijn ambt als ou-

derling neer toen hij werd toegelaten tot de Theologische School. In 1971 kwam ds. H. Rijksen naar Zoetermeer vanuit de gemeente Gouda. In 1973 werd ds. Paul bevestigd tot predikant van zijn eerste gemeente Rotterdam-Zuidwijk. Zo wil de Heere mensen in Zijn dienst gebruiken om Zijn koninkrijk te doen komen. Ondanks al het menselijke en het tekort aan onze kant mag het toch klinken: "'k Zal gedenken hoe voor dezen, ons de HEER' heeft gunst bewezen!"

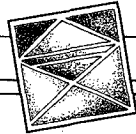
Ds. M. Karens heeft als jongste van de drie sprekers met de naam van de oprichter alle drie de periodes meegemaakt. Het kerkgebouw aan het Piet Heinplein werd veel te klein. "We hadden 's morgens altijd twee diensten, weet u nog?", vraagt ds. Karens. Plannen voor de nieuwbouw werden gemaakt, wat resulteerde in de ingebruikneming van de "Vredekerk" op 23 mei 1980 door ds. H. Rijksen. De mens wikt, maar God beschikt. De prognose van het aantal gemeenteleden faalde en in

1981 viel er een schaduw over de gemeente door de afzetting van ds. Rijksen. Een verscheurde kudde bleef achter. Echter, God schonk in ds. A. Elshout een "herder" die met zijn vaderlijke leiding de gemeente 5 jaar mocht dienen. Ds. Karens vertelt verder over zijn dienen als diaken en ouderling tot hij ging studeren aan de Theologische School. Sinds het vertrek van ds. A. Elshout is de gemeente vacant. God gedenke de gemeente! "Dat vreed' en aangename rust en milde zegen u verblij!"

De avond werd besloten met een dankwoord van de voorzitter, het zingen van Psalm 103 : 9 en gebed. Hierna was er gelegenheid om een kopje koffie te drinken en de expositie over de historie van de Gereformeerde Gemeente van Zoetermeer te bezichtigen.

Ieder gezin ontving als aandenken aan het 75-jarig bestaan het bijbels dagboek van ds. R.M. McCheyne "Nu reis ik getroost".

K. Roggeveen (scriba).

BERICHTEN

0800-0222334

uisterlijn

telefonische dienstverlening Gereformeerde Gemeente

Heb je niemand?..?

Voor jongeren en ouderen een horend oor!!!

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdagavond van 19.00 - 22.30 uur;
- op dinsdagmorgen van 09.00 - 12.00 uur;
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30 - 17.00 uur.

STICHTING
OnderDak

Uit het evenwicht raken. Dat kan ons allemaal overkomen. Soms is het dan nodig om tijdelijk in een andere omgeving te verblijven. Een plekje te hebben, waar je weer tot jezelf kunt komen.

Stichting OnderDak beschikt te Hendrik Ido Ambacht over een compleet ingericht woonhuis. Dat huis heeft, naast een gezamenlijke keuken en woonkamer, acht ingerichte eenpersoonskamers voor tijdelijke bewoning. Leden en doopleiden van onze gemeenten, van 18 jaar en ouder, kunnen op deze voorziening een beroep doen. Vanzelfsprekend is uw privacy gewaarborgd.

Inlichtingen: telefoon 078-684 90 77.

U kunt ook de folder 'Rustpunt' aanvragen.

OPEN DAG

TOEVLUCHT

D.V. zaterdag 30 september hopen wij onze jaarlijkse open dag te houden. U bent van 10 tot 16 uur weer van harte welkom in Beschermende woonvorm Toevlucht (Biezelingsestraat 59) en in activiteiten-centrum 'de Werkplekke' (Biezelingsestraat 63) te Kapelle. Er is op het activiteiten-centrum van alles te koop. Kom gerust eens een kijkje nemen. Wij stellen uw belangstelling bijzonder op prijs.

PSALMZANGAVOND

DORDRECHT

D.V. 6 oktober 2000 in de Grote Kerk te Dordrecht. M.m.v. 'Dirkslands mannenkoor' en 'Groot Rotterdam'. Meditatie; ds. P. Mulder; orgel samenzang: D. van Luttikhuisen. Aanvang 20.00 uur, kerk open 19.15 uur. Toegang gratis, collecte t.b.v. Zending Geref. Gemeente.

BERICHT VAN

DE BOND VAN

MANNENVERENIGINGEN

In de meeste gemeenten is het verenigingsseizoen weer begonnen, al of niet voorafgegaan door een openingsavond. In veel gemeenten mag men zich verheugen over een bloeiend verenigingsleven, al gebeurt het wel dat binnen dezelfde gemeente de ene vereniging beter floreert dan de andere.

In dit bericht willen wij speciaal uw aandacht vragen voor een bescheiden 'broeder' tussen de soms vele duizenden leden tellende landelijke bonden, en wel voor de mannenverenigingen. Deze kennen bin-

nen onze gemeenten, op uitzonderingen na, geen echt langdurige traditie. Maar hoewel het aantal mannenverenigingen niet groot is, en het aantal leden per vereniging ook vaak bescheiden, toch bestaat er sinds een tiental jaren een Bond van Mannenverenigingen die jaarlijks begin november haar bondsdag houdt in Woerden. Gelukkig trekken deze bondsdagen elk jaar meer bezoeker(ster)s. De onderwerpen die daar behandeld worden zijn dan ook zeer gedegen en waardevol. Echt een dag van verdieping en bezinning. En deze verdieping en bezinning moet o.i. niet beperkt blijven tot die ene dag in Woerden, maar is nuttig en noodzakelijk voor elke plaatselijke gemeente. Het bezoeken van een mannenvereniging helpt u tot beter verstaan van de Bijbel en de belijdenisgeschriften. En dan bedoelen we niet alleen verstandelijk, maar uit ervaring blijkt dat op de verenigingsavonden ook

gesproken wordt over de persoonlijke toepassing en ervaring.

Daarom van onze kant deze oproep:

a. oriënteert u zich eens en bezoek onze bondsdag op *D.V. zaterdag 4 november a.s., aanvang 10.30 uur.*

b. bestaat er binnen uw gemeente (of in een zeer naburige) een mannenvereniging, meld u aan als lid, of ga in ieder geval eens een verenigingsavond bezoeken; ook uw bijdrage kan belangrijk zijn.

c. bent u niet in de gelegenheid een vereniging te bezoeken overweeg dan eens serieus de mogelijkheden tot het oprichten van een vereniging binnen uw gemeente. Hebt u daarbij hulp of advies nodig? Neem dan contact op met de Bond van Mannenverenigingen.

Voorzitter: ds. G.J. Baan.

Secretaris: dhr. B. Gorter, Miep Giesstraat 36, 3417 CZ Montfoort, tel. 0348-474730.

19.00 uur dhr. Verschuure; Poortvliet 10.00 en 18.30 uur ds. van Krimpen; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur ds. Vermeij; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 15.00 uur ds. P. Mulder; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Kleppe en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 14.30 uur ds. W.J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. W.J. Karels en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 15.00 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Centrum 10.00 en 16.00 uur dhr. Verschuure; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. Schot; Rotterdam-Zuid 19.00 uur ds. Silfhout; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Baan; Scherpenisse 9.30 uur (H.A.) en 14.00 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. Karels; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 19.15 uur ds. Sonneveld; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. van Dieren; Terneuzen 10.00 en 15.00 uur ds. C. Harinck; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. de Jongste en 14.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermaalsen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Utrecht 10.00 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. A.B. v/d Heiden; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Wemeldinge 14.30 uur ds. Hofman; Werkendam 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. van Gelder; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. v/d Poel en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. van Eckveld; Zoetermeer 15.00 uur dhr. Brugge; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Zwolle 15.00 uur ds. Schreuder.

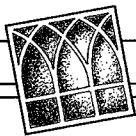
DINSDAG 26 SEPTEMBER 2000

Drachten 19.30 uur ds. Melis; Enter 19.30 uur ds. W. Harinck; Goudswaard 19.30 uur ds. M. Karens; Leerdam 19.30 uur ds. Mondria; Oosterland 19.30 uur ds. Baan; Scheveningen 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Stolwijk 19.30 uur ds. van Dieren (bijbellezing).

WOENSDAG 27 SEPTEMBER 2000

Brakel 19.30 uur ds. Bac; Breda 19.30 uur ds. Mondria; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Mouw; Delft 19.30 uur ds. Meeuse; Haarlem 19.30 uur ds. Sonneveld; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels (bijbellezing); Hoofddorp 19.30 uur ds. Visscher; Hoogvliet 19.45 uur dhr. Brugge; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. Baan; Melissant 19.30 uur ds. van Gelder; Mijdrecht 19.30 uur ds. Gunst; Opheusden 19.30 uur ds. J. Karens (bijbellezing); Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. B. v/d Heiden; Rotterdam-Zuidwijk 19.45

denhil en 15.30 uur leesdienst; Haarlem 17.00 uur ds. Boogaard; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Hendrik Ido Ambacht 10.00 uur (H.D.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Hilversum 19.00 uur ds. Visscher; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. Meeuse; Hoogvliet 19.00 uur ds. Schot; Houten 16.30 uur ds. Kattenberg; Kampen 19.00 uur ds. Meeuse; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Krabbendijke 18.00 uur ds. Schipper; Krimpen a/d IJssel 11.00 en 16.00 uur (NHK Sionskerk)leesdienst; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 10.00 uur ds. Boogaard en 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Baan; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur dhr. Tuinier; Meliskerke 14.30 uur ds. Tanis; Melissant 15.30 uur dhr. van Boven; Middelburg-Centrum 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur dhr. Hoogerland; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Wit; Nieuwer ter Aa 15.30 uur dhr. Hoogerland; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. Beens; Nunspeet 11.30 en 19.00 uur leesdienst (Ned. Herv. Kerk Doornspijk); Oosterend-Textel 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Oostkapelle 9.30 uur (H.A.) en 15.00 uur ds. Neele; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. J. Karens; Oud-Beijerland 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur dhr. van Boven; Poederloijen 14.30 uur dhr. Tuinier; Poortugaal 9.30 uur ds. B. v/d Heiden en

PREDIKBEURTEN

ZONDAG 24 SEPTEMBER 2000

Aagtekerke 9.30 en 14.30 en 19.00 uur leesdienst; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. de Pater; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. v/d Net; Arnhem 10.00 uur ds. Kattenberg en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur ds. Bac; Boskoop 9.30 en 18.00 uur dhr. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. F. Harinck en 19.00 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. den Boer; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Driessen; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Mondria; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. L. Blok; Emmeloord 19.00 uur ds. Vreugdenhil; Enkhuizen 10.00 uur (H.A.) en 16.00 uur ds. van Dijk; Enschede 14.30 uur ds. v/d Net; Enter 18.30 uur ds. Driessen; Ermelo 9.30 en 18.30 uur leesdienst; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Melis; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. Golverdingen; Gouda 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Goudswaard 15.30 uur ds. Verweij; 's-Gravenhage 10.00 uur leesdienst en 19.15 uur ds. Zippro (beide diensten in Zuid); 's-Gravenpolder 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 16.30 uur ds. F. Harinck; Groningen 9.45 uur ds. Vreug-

uur ds. van Dieren; Scherpenisse 19.30 uur ds. de Pater; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Schipper; Stad a/h Haringvliet 19.30 uur dhr. Verschuure; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens (bijbellezing); Westkapelle 19.30 uur ds. P. Mulder; Zoetermeer 19.30 uur ds. Hogchem.

DONDERDAG 28 SEPTEMBER 2000

Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Meeuse; Boskoop 19.30 uur ds. de Pater; Kampen 19.30 uur ds. van Ekeveld; Meeuwen 19.30 uur ds. F. Mulder; Naaldwijk 19.45 uur ds. Neele; Rhenen 19.30 uur ds. van Aalst; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Beens; Rilland-Bath 19.30 uur ds. v/d Net; Rotterdam-Centrum 19.45 uur dhr. Hoogerland; Rotterdam-Zuid 19.45 uur ds. Kattenberg; Sint Philipsland 19.30 uur dhr. van Boven; Vlaardingen 19.30 uur ds. Baan;

VRIJDAG 29 SEPTEMBER 2000

Den Helder 19.15 uur ds. van Dijk; 's-

Gravenhage 19.30 uur ds. Zippro (sluitedienst in Zuid); Krabbendijke 15.00 uur ds. Schipper (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist L. Versteeg; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur. Kerkgebouw "t Wuiver 2-a", Oudorp NH, gem. Alkmaar.

Amsterdam:

Evangelist G. Baan; "Bij Simon de Looier", Looiersgracht 70; dienst iedere zondag om 10.30 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Kerkgebouw Prinsesselaan 61, Emmen.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; diensten

iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur in de kerk van de Zevende Dags Adventisten, Eeskwerd 1.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. v.d. Boogaart; Offenbachstraat 105-107; diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. Bijbelstudie: iedere woensdagavond om 20.00 uur.

ADVERTENTIES

Tot onze diepe droefheid heeft den HEERE uit ons midden weggenomen, mijn innig geliefde man en der kinderen zeer zorgzame vader, groot- en overgrootvader

CHRISTIAAN LES

Op de leeftijd van 73 jaar.

Den HEERE helpe ons in dit zware verlies.

Canada: Chilliwack, B.C.: L.P. Les-Hartman

" J. Les
" M. Les-Neels
" M. Ratelle-Les & D. Ratelle
" C. Les & J. Les-Terpstra
" J. Sterkenburg-Les & J. Sterkenburg
" M. Les & M. Les-Stam
" C. Les & D. Les-Paulger
" R. Kloot-Les & A. Kloot
" T. Lindhout-Les & L. Lindhout
" F. Les & D. Les-Den Boer
" L. Les & K. Les-Jansen

Calgary, Alberta: E. Les

Chilliwack, B.C.: M. Roseboom-Les & A. Roseboom

Chilliwack, B.C.
46085 Hope River Road
Chilliwack, B.C.
Canada
V2P 3P1

De teraardebestelling heeft plaats gehad op 16 september 2000, op de algemene begraafplaats te Chilliwack.

Verkrijgbaar ten behoeve van het Deputaatschap Bijbelverspreiding:

"DIE JERUZALEM VERKIEST" - 3 preken van de hand van ds. C. Harinck over Zacharia 3 voor de prijs van f 14,90 excl. verzendkosten.

Maak f 18,- over op bankrek. no. 43.97.37.494 ten name van Dutch Reformed Tract Society te Dordrecht, en u krijgt het boekje toegestuurd.

Een idee om cadeau te doen! Als u één boekje aanschaft, maakt u daarmee de verzending van een Bijbel met een bijbelcursus naar Ghana mogelijk.

Evt. inl.: tel. 078-6137668

HOTEL EUREKA, het hotel waar men vrienden maakt.

Boek nu uw "Herfstreis", een geheel verzorgde week met 4 bus-tochten en 1 boottocht. D.V. 30 sept. - 7 okt., 7-14 okt., of 14-21 okt. Van D.V. 21-28 dec. kunt u nog boeken voor een verzorgde Kerstweek.

Bel voor meer inlichtingen of vraag onze gratis folder aan.

Fam. van Gent, Zeddum.
Tel. 0314-651811.

1 Preekcassette - ds Chr. v.d. Poel - 35 jaar predikant te Yerseke. - 3-9-2000.

Tekst Joh. 3 : 29-30. Verder nog mooie preken van ds. Chr. v.d. Poel.

Tel. 0113-572745, 's avonds na 6 uur, tot 10.30 uur. Geen porto.

Te h.: ZUNA bij Rijssen

Luxe vak. bungalows 4****.

Landelijk gelegen.

Van alle gemak voorzien.

Vak.oord Holsappel,

Tel. 0548-512790.

Bel voor de folder.

Begrafenisonderneming

24 uur per dag eigen rouw-vervoer.

Levering en onderhoud van grafmonumenten.

Ongeacht van welke vereniging of fonds.

Geen crematie.

Begrafenisonderneming A. Koster

Prinselaan 30, 3925 BM Scherpenzeel
Lithaartcentrum gem. Aula De Mannikerhof, Veenendaal
Voor begravingen in Scherpenzeel, Borneveld, Veenendaal,
Kooijkerke, De Valk-Willem, Lutteren, Renswoude en
Woerdenberg.

Tel. 033 277 0555

CANADA BEZOEKERS.

Wij hebben twee bej. woningen te huur in het bej. teh. van de Ger. Gem. te Norwich, Ont.
Inl. tel. 001-519-863-2574.

In september 6/8-pers. bungalows v.a. f 370,- per week. Ruim gelegen, met 3 slaapk. en wasmachine.

Bel voor de folder: **Bungalowpark "De Verrassing", Oosterend-Texel, 0222 - 318391.**

begravenisverzorging

T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam en omstreken.
Opbaar mogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010-460 05 09
Fax 010-435 79 12

Begravenisonderneming L. STAM

Planetenlaan 26, 2957 SN Nw.Lekkerland
Tel. 0184 - 685240. - Geen crematies -

Bijbels in
Statenvertaling

GBS

Nieuwe boeken

- BK26 Onmogelijk bij de mensen, (4e deel Jef-serie) door G. Vogelaar-Van Mourik
Voor 10 jaar en ouder, geb., 88 blz. f 10,50
- BK27 Ik heb geen huis meer, (vervolg op Een schot door het raam) door A. Vogelaar-Van Amersfoort
Voor 10 jaar en ouder, geb., 112 blz. f 13,00
- BK28 Het Woord Gods in onze Geloofsbelijdenis door ds. A. Vlietstra
Dit boek bevat een eenvoudige toelichting op de artikelen 2 t/m 7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis, geb., 144 blz. f 19,75

Hendruk

- BK11 Willem de Bijbelverspreider, door Jan van Reenen
Een prachtig verhaal uit de tijd van de Kerkhervorming omstreeks 1564.
Voor 12 jaar en ouder, geb., 120 blz. f 14,50

Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, telefoon (0345) 61 01 55

Stichting Bureau Kraam & Gezinshulp,

omdat zorg meer is dan geholpen worden....

Wat bedoelen we met: de zorgverlener die voelt, wat u bedoelt?

Wij bieden u principieel verantwoorde Kraamzorg en Thuiszorg indien u niet verzekerd bent tegen ziektekosten, maar ook als u verantwoorde zorg op maat wenst. Kraamzorg en Thuiszorg waarbij u bepaalt hoe lang u geholpen wilt worden. Bij de BKG staat het gezin centraal en dat betekent meer dan standaard hulpverlening.

Helpende handen zijn belangrijk, maar principieel verantwoorde zorg voor uzelf en uw gezin is de basis voor een goed herstel.

Onze verzorgenden zijn Rijksgediplomeerd en werken via bemiddeling van de Stichting BKG in gezinnen met een reformatorisch kerkelijke achtergrond door geheel Nederland.

Neem voor vrijblijvende informatie eens contact op om de mogelijkheden te bespreken, wij zeggen niet snel "neen", (echter wel als er in uw gezin tv aanwezig is).

U kunt ons bereiken door contact op te nemen met:

Onze centrale inlichtingen en inschrijfftelefoon: 078-6815786. Bij voorkeur tijdens werkdagen tussen 14.00 uur en 17.00 uur. Lukt u dit niet spreekt u dan onze telefoonbeantwoorder in en wij nemen contact met u op.

Wij zenden u graag een BKG informatiepakket toe.

BKG, de zorgverlener die voelt, wat u bedoelt

○ Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;

○ Geen crematies;

○ Opbaren met kistkoeling in het sterfhuus of in de voor u bekende aula's;

○ Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begravenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Reepijzer 5,
3371 BN Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

DE HELE BIJBEL VOOR DE JODEN

Werk onder Joden in Israël en wereldwijd:

Hebreeuwse en Russische Bijbels vinden hun weg onder de Joden in Israël en daarbuiten.

In samenwerking met de GBS mogen wij hieraan een bijdrage leveren.

Steun ons werk!

Maak uw gift over op giro 338952 of bank 461863723
Deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten
Postbus 400, 3440 AK Woerden, tel. (0348) 489 929

MATTHEW HENRY

AANBIEDING

Verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament

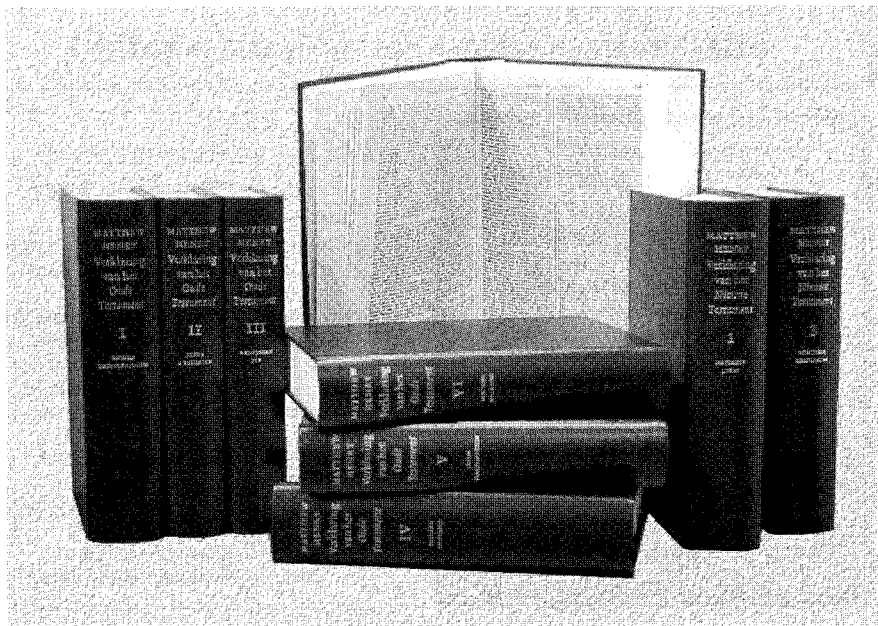
Op 18 oktober 1662 werd te Broad Oak, Engeland, in het gezin van de predikant Philip Henry, een zoon geboren: MATTHEW HENRY. De opvoeding in het ouderlijk huis droeg een ernstig, puriteins karakter; het dagelijks leven werd gekenmerkt door een nauwe omgang met de Heilige Schrift.

Aanvankelijk studeerde MATTHEW HENRY rechten, maar hij veranderde van keuze, hetgeen er toe leidde dat hij in 1687 tot predikant bevestigd werd in de Presbyteriaanse gemeente van Chester. Hij besteedde veel zorg aan zijn preken en ging daarbij zeer gestructureerd te werk: Iedere zondagmorgen behandelde hij een

hoofdstuk uit het Oude Testament en iedere zondagmiddag een hoofdstuk uit het Nieuwe Testament.

MATTHEW HENRY heeft veel gepubliceerd, maar zijn meest bekende werk is wel de *Verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament*. Zijn dagelijkse omgang met de Heilige Schrift alsmede de vaste volgorde van zijn preken hebben hem hiervoor op uitnemende wijze toegerust. Op aandringen van anderen is hij in 1704 met de *Verklaring* begonnen en hij heeft dit voortgezet tot aan zijn dood.

Op 22 juni 1714 is MATTHEW HENRY te Londen overleden op 51-jarige leeftijd.

- Ongewijzigde herdruk
- 9-delige serie
- Zwart Cabra-leer goudkleurige opdruk
- Eenmalige aanbieding
- Van f 890 voor f 690
- Aanbieding geldig
- t/m 31 oktober 2000, of
- zolang de voorraad strekt
- Uw voordeel f 200

MATTHEW HENRY heeft in zijn leven ervaren dat al de Schrift van God is ingegeven, en dat deze nuttig is tot lering, tot wederlegging, tot verbetering en tot onderwijzing. In zijn *Verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament* is dit terug te vinden: De letterlijke uitleg en het verband van de tekst met talloze verwijzingen ontbreken niet, maar zijn *Verklaring* is vooral praktisch, bevindelijk en onderwijzend van aard.

Het is dan ook niet voor niets dat deze *Verklaring* al enkele eeuwen mag dienen als een betrouwbare gids bij het lezen van Gods Woord. En dat niet alleen voor predikanten en andere geleerden, maar juist ook voor duizenden christelijke gezinnen. De eenvoud en toegankelijkheid van de *Verklaring van het Oude en het Nieuwe Testament* nodigen uit tot navolging van MATTHEW HENRY in zijn dagelijkse omgang met de Heilige Schrift.

Woord Werk

Groen van Prinstererstraat 61, Vlaardingen, 010 - 2 344 377

Ja, stuur mij ___ ex. MATTHEW HENRY - *Verklaring*

Naam : _____

Adres : _____

Postcode : _____ Woonplaats : _____

Bestelbon in een envelop zonder postzegel sturen aan: Boekhandel WoordWerk, Antwoordnummer 373, 3130 VB te Vlaardingen